

DOMOKOS MÁRTON BÚCSUZTATÓJA.

Domokos Márton a XVIII. században Debreczen városának volt híres főbírája. A zalakapocsi Domokos családból származott s iskolai tanulmányainak befejezése után Pesten ügyvédkedett, midőn mint 28 éves fiatalembert 1725-ben Debreczen városa jegyzőjéül meghívta. Érdekesen ír megválasztásáról Szücs István Debreczen város történelmében: »Ha valaha, úgy különösen ezen Domokos család által lett azon állítás beigazolva, hogy Debreczen város kormányát tartó előjárók, koronkint a beköltözött idegenekből is választatva, ez által felfrissített életerőt voltak, küzdelmes hivatali pályájuk közben, kifejteni képesek. Valóban Domokos Márton s ennek fia Domokos Lajos hivatali pályája elannyira össze van Debreczen város történelmével növe, hogy a mi csak nagyobb-szerű és jövőre is kiható üdvös működés e korszakban a város körében mutatkozott: mind azt leginkább e két jeles egyén hazafiui buzgóságának lehet köszönhetni.«

Domokos Márton csakhamar meggyökeresedett Debreczenben s családot alapított. Nőül vette Csipkés Komáromi Györgynek, Debreczen város főbírájának, később bihari alispánnak leányát, Csipkés Komáromi Györgynek, a debreczeni főiskola egykori hírneves tanárának, majd később debreczeni papnak, a hírneves biblia fordítónak, unokáját, Máriát.

Már 10 év mulva, 1735-ben a város főbírájául választatott, s viselte tisztségét egész 1764-ben bekövetkezett haláláig, minden évben újból és újból felé fordulván a közönség bizalma.

Hogy halála milyen általános részvétet keltett, arról tanuskodik az a búcsuztató, a mit itt közlök s a mit az Inárcsi Farkas család levéltárában találtam föl. A túladunai Domokos család egyik sarja Domokos András még a XVII. század végén Nagy-Körösre költözött s az ő egyik unokájának leánya Inárcsi Farkas Sándorné lett. Talán e révén került a búcsuztató a Farkas család levéltárába.

Domokos Márton halálára.

Józsue szavára a napnak forgása
 Megszűnt Gibeonban gyors sebes futása.
 Ajalon völgyében a Holdnak járása,
 Egy nap Napnak s holdnak így lőn megállása.

Ne menny Gibeonba s Ajalon völgyére
 Hol vadnak, hanem ez Atád mezejére,
 Holott áll a halál Józsue képebe
 Napunkat s Holdunkat tartván rejtekébe.

Nézd itt egy tündöklő *Napnak* megállását
 Egy fényes Csillagnak esett változását,
 Egy világoskodó Holdnak elfogyását
 Mely már elvégezte végképen futását.

E Nap, Hold s Csillag volt e Város Bírája
 Domokos Márton Úr, kinek szeme, szája,
 Már bé vagyon fogva, mert halál postája
 Onnan felyül jött el az Úrtul hozzája.

A Nap ha az égen végezi forgását
 Ismét elől kezdi más napon futását,
 A Hold is vezetvén pontyára járását
 Idővel követi rendes utazását.

Jaj! nem lesz már köztünk ez Nap feltetszése
 E szépen ragyogott Csillag tündöklése,
 Nem lesz ez elfogyott Holdnak megtelése,
 Mert végképen esett most elenyészése.

Óh! ki ne siratná e szörnyű romlását
 E mi Városunknak illy sok változását,
 Ennek gyászban, búban lett béborulását
 Nap, Hold s Csillagunknak egész elfogyását.

Debreczen Városa valóba sirattya
 Úgy, hogy a sirása az egeket hattya,
 Zápor esső módra könyveit hullattya,
 Melynek vizeivel orczáját ásztattya.

Sírnak e Városban az Úrnak Papjai,
 Ennek felső, közép s mind alsó tagjai,
 Gyászruhákban járnak Proféták Fiai
 Látván, hogy hullanak Nap, Hold s Csillagai.

Óh! Isten ne hagyd el elepedt népedet
 Ne fordítsd el tőle orczádat, szemedet,
 Küld hozzá vezérül igaz Mózesedet
 A ki vezérellye számos seregedet.

Ha elenyésztetted e fényes Napunkat,
 Ha elfogyasztottad egészen Holdunkat,
 Ha elvetted tőlünk hajnal Csillagunkat:
 Szánd meg Uram, szánd meg e mi Városunkat.

E Nap, Hold s Csillagnak, hogy eredetére
 Mehess, fordítsd szemed Szala Vármegyére
 És Veszprém Vármegye Vásonkő helyére
 Holott rátalálhatsz végfelkelésére.

Az Ezer hatszáznak utolsó számjának,
 Mely után kilenczvenhét számot irának,

Tetszett szintén fogytán Kis Asszony havának
E Nap, Hold és Csillag feltámadásának.

Domokos Ferencz úr e Napnak fényének
Hajnal színt mutatott vig feltettzésének,
Úgy örült s örvendett, mint hív Hitvesének
Oroszi Katának kedves Jegyessének.

Jaj, de mely véletlen meg fosztatik tőle,
Minthogy Mennyben így volt végezés felőle,
Sőt még özvegye is el múla mellőle
E kellemetes Nap fényének előle.

Ez a nap akkoron gyászszal setétüle,
A bú, bánat miatt por s hamuban üle
Attyának s Anyjának hogy vére meghüle,
Két erős oszlopa mellőle eldüle.

Mégis Hélikonnak sietett hegyére
Árvasága miatt attul el nem tére,
Sőt fő gondot tartott az élet vizére,
Áhítózván lelke ezeknek ízére.

Pápa és Debreczen ennek bizonsága,
Német Ország, Pozsony erős igassága,
A holott úgy fénylett szorgalmatossága,
Mint a fényes napnak délszínben világa.

Hazánk törvényével Posony fényesíté,
Elmójét Nemzetünk javára készíté,
Naponként mind addig s addig élesíté,
Mígnem tudásával fel is ékesíté.

Az honnan hivatott Nótáriusságra,
Azután csakhamar majd Senatorságra
E két ágrúl szállott a legmagasb ágra,
Mikor emeltetett s ment Fő Bíróságra.

Míg huszonkilenttzer Ceres arattatta
Búzáját, s mindenét fel is takartatta,
Bachus is annyiszor pinczékre rakatta
Borát, Városunkat bölcsen igazgatta.

A törvényt s igazat tudván úgy őrzötte,
Hogy erőszak-tétel ne lenne közötte,
Elmójét s értékét mással úgy közlötte,
Mint Isten s természet szívében öntötte.

Az Árváknak ügyét el nem fordította,
 Özvegyi jajszóra mérgét nem ontotta,
 Szegény esdeklése szívét hogy hatotta,
 Gazdag adománya azt el nem hajtotta.

Nem csüggedt elméje dolgok kétségében,
 Lába nem süllyedt azok mélységében,
 Sőt járt nem mozduló sziverösségében,
 Igasság s okosság egyenességében.

Széllyel nem csapongó álhatatossága
 Kezdett dolgának volt egész fontossága.
 Serény munkájának szerzé tartóssága,
 Hogy oly sikeres volt foglalatossága.

Már most megnyugodott megfűtván pályáját,
 Megharczott harcának tartya nyert pálmáját,
 A győzelemnek vette koronáját,
 S Abban megkapcsolta Krisztust, kőszikláját.

Harminczhét esztendőt, de fele híjjával
 Töltött el kegyessen Szerelmes Párjával,
 Komáromi hitves-társa Máriával,
 A ki most kesereg keserű Mártával.

Mindezek folyának példás kegyességgel,
 Minthogy edgyütt éitek mindég békességgel,
 Kiket Isten szeret ilyen nyereséggel,
 Ezeket megálgya végre idvességgel.

Áldásul is Úrtul egy fiat nyertenek
 Ez Uri Személyek, fel is neveltének,
 Így Palládiumot ezek szerzctenck,
 Mellyel a közjónak nagy hasznot ttenck.

Mert jól tudgyuk, már is e Város szolgálja
 Törvényszéken ki is a Peresnek szája,
 Még idővel lészen fénlőbb koronája,
 Adja Isten légyen hűséges Dajkjája.

Ezen nyert Fiában az Isten áldását,
 A megholt szemléte, mig élt áldomását,
 Örült is, hogy látta kiábrázolását
 Kilencz Onokákban ékes virágzását.

Kik közül már sokan Pallas táborában
 Nagyobbak, kisebbek forognak nyájában,

Midőn seregenkint mennek oskolában,
Hogy aztán járjanak Attyok nyomdokában.

Bárcsak még ezeket hasznos bölcsességre
Oktathatta volna éles elmésségre,
Isten s mások előtt kívánt kedvességre
De ezt másra bizta, jutván nyereségre.

Ugyanis az Úrnak ezen hű szolgálja
Már elment előlünk, sorsunknak Dajkája,
Júda Várossának oszlopa, strázsája,
Így vert meg bennünket az Úrnak pálczája.

Hol fekvé, hol ülve, járva s betegségben
Másfél esztendőket töltött sínlődésben,
Hol karokon fogva ültetett a székben,
Így hala meg osztán, ki élt kegyességben.

Óh! Mósest sírató könyves zokogással
Izrael Tábora most sirj óhajtással!
Im, kedves Mósesünk végső búcsuzással,
Most válik el tőlünk szörnyű változással.

Egyiptombéliek mit nem cselekedtek,
Jákóbnak halálán a kik kesergettek,
És kedves fiai miként esedeztek
Atád mezejében mikor közelgettek.

Miként omlottak le csüggő térdeikre,
Árasztván könyveket könyves szemekre,
És éles fájdalmat hajtván szíveikre,
Jajt és panaszt vévén száraz nyelveikre.

Mind Jákób, mind Móses e vala mellettünk,
A halottak közzé kit ide tétettünk,
Mert királyi táblán szóllott mi helyettünk,
—Sírjatok hát Egek mostan mi felettünk.

Ugyanis vége van pályá futásának
Domokos Márton Úr Város Bírójának,
Hatvan hét esztendőt kinek számlálának
A kegyetlen Párkák. Jaj! már elfolyának.

Szentgyörgynek Havában ily búra viradtunk,
Ezer hétszáz hatvan négyben így maradtunk
Vezér nélkül, melyért búban elfáradtunk,
Mivel árvaságra ekkép mi hagyattunk.

Felséges Asszonyunk, Hazánknak Dajkája,
Mária Thrésia, igazság Mátkája,
Velünk edgyütt mondja e megholtak szája:
Élted virágozzon fejünk koronája.

Felséged hívséges hites szolgájának
Már végső szavai bekapsolt szájának:
Határa Felséged tágas Országának
Terjedgyen tovább is annak közfalának.

Széles Országodat okos, bölcs fejekkel
Álgya meg a nagy Úr, fő Úri rendekkel,
A kik szolgállyanak bölcsen az eszekkel
Terjesztvén Felséged hírét erejekkel.

Éltemnek még élő elmaradott Párja!
Már látod, testemet a sír halom várja,
Majdan is előtted a földben elzárja,
Ítélet napjáig léssen erős Várja.

Ajánlak az Úrnak erős hatalmában
Adjon békességet e bátor várában.
Óh! Hazám nyugodgyál híves árnyékában
Ez Isten házának csendes hajójában.

Kedves Fiam Lajos! Kilencz gyermekeddel
Téged is éitessen e szép seregeddel
A kiket nevelgetsz már bölcsességeddel,
Még élő pároddal, hitves Jegyeseddel.

E városnak terhét okos bölcsességgel
Hordozó Férfiak! s példás kegyességgel.
Itt hadlak titeket, hanem nyereséggel,
Életetek folyon hasznos reménységgel.

E Várossal edgyütt őrizzen titeket
A Felséges Isten, ki lát mindeneket,
Gyámolul rendellyen okos bölcs fejeket
Ti mellétek, tisztán kik tartásák kezeket.

Óh Istennek háza s hű Ecclesiája
Fordúlyon te reád az Úrnak Orczája,
És a te Jegyesed a Hívek Mátkája
Adgyon békességet a Király pálczája.

Már többet nem szólok megszáradt nyelvemmel,
Minden Úri rendek! végső beszédemmel

Búcsúzásom végzem, mert már Jegyesemmel
Edgyütt lések s vagyok e drága kincsemmel.

Te pedig Jézusom, a kinek szolgáltam,
Tudod, hűségemet mind végig megáltam,
Haladó testemtől mig csak meg nem váltam,
Fogd azért lelkeket, kedved ha találtam.

Ámen.

Közli: BENKÓ IMRE.

KOLOSVÁRI ISTVÁN LEVELE APAFFIHOZ NYOMDAI DOLGOKRÓL.

1684. jul. 25.

Az Úr Isten áldja meg Nagyságodat, szivből kívánom.

Kegyelmes Uram. Legyen Istené a dicsiret érette, mind eddig békeséges volt utam és egészségben jöttem. Itt várákozásom esék, mert az Elector ő nga szintén utban volt, hogy audientiát kértem; egy hétre izente ő nga, hogy haza jű. Ugyan itt lemenő atyafiakkal találkozám, kik azt beszéllék, hogy Tótfalusi uram két deákokat vévén maga mellé, az egész bibliát nyomtatja, de in 8-vo minori, mint egy kis deák biblia olyan leszen; azonban fordítást is felette igen sokat mást csinálnak. Ugyan azok mondák, hogy Debreczenben is vittek Belgiumból biblia első levelének nyomtatására való rézmetszést; ott is bibliát akarnak nyomtatni, nem tudom szinte ki versióját? Nekem már harmadikat kell nyomtatnom, melyben mihelyt ide fel megtudják, hogy a fordításban jobbitás nem léssen, erre privatus emberekben penig vagyon, nem fogják dicsírni e munkát.

Kegyelmes Uram, a munkán, melyre elbocsáttattam, a Ngod méltóságos fejedelmi keze vagyon és sok költségben is álló, azért noha nekem elég szomoru a késedelem, de nem sietek, Ngodnak igen anxie parancsolatját várom, hogy érthessem mit kelljen cselekednem. Én erről az urnak, Teleki uramnak ő kegyelmének elég bővön írtam, t. püspök uramnak hasonlatos képpen; tudom e dolgot Ngodnak ő kelmeik bővebben értésére adják. Ezzel én maradok Ngodnak kisebb szolgálja

nagy alázatossággal

25. Julii 1684 Berlinumban

Kolosvári István.

Kívül: Serenissimo ac celsissimo D. D. Michaeli Apaffi Transylvaniae Principi, Partium regni Hungariae Domino et Siculorum Comiti, Domini meo clementissimo.

(Eredeti az akadémiától átvett iratok közt.)